

BULDAN HAYVAN YETİŞTİRİCİLİĞİ

Behiye AKSOY(DENGİZ), Nazif EKİCİ
Buldun Tarım İlçe Müdürlüğü

ÖZET

Bu çalışma da Buldan merkez, belde köylerinde hayvan yetiştiriciliği ve yakın gelecekteki durumu incelenmiştir. Çalışmanın materyalini Buldan İlçe Tarım Müdürlüğü ve Denizli Tarım İl Müdürlüğü İstatistik verileri oluşturmuştur.

Buldun merkez ve köylerinde başlıca hayvancılık faaliyetleri; büyükbaş ,küçükbaş , kanatlı hayvan yetiştiriciliği ve arıcılık yapılmaktadır.

İlçemizde hayvancılık ,tarım ile beraber sürdürülmektedir.4279 büyükbaş,14500 küçükbaş,180.000 kanatlı hayvan ve 607 adet kovan bulunmaktadır. Büyükbaş hayvan yetiştiriciliğinde Kadıköy köyümüzde,Küçükbaş hayvan yetiştiriciliği yenicekent kasabası, hasanbeyler ve çatak köylerimizde ,arıcılık ise Alandız, Kurudere ve Yeniçam köylerinde yoğun olarak yapılmaktadır.

Günlük süt verimimiz 27.000 Litre olup,12.000 Litresi mandralar tarafından toplanmakta ve 15.000 Litresi ise üreticilerimizin günlük ihtiyacı olarak tüketilmektedir.

Büyükbaş Hayvan Yetiştiriciliğinde 1209 işletme faaliyet göstermekte %33'ü 6-10 Baş grubunda yer almaktadır.

1.GİRİŞ....

Tarımın bir kolu olan hayvancılık; ekonomik değeri olan hayvanların yetiştirilmesi,çeşitli şekillerde yararlanılması ve pazarlanması olayıdır.Türkiye'de hayvancılık tarımın sigortası durumundadır.İklimdeki kararsızlıkların tarımı olumsuz yönde etkilemesinden dolayı,tarım ve hayvancılık birbirini destekler durumdadır.doğu Anadolu bölgesinde iklim ve yer şekillerinin tarımsal faaliyetleri olumsuz etkilemesinden dolayı bölgede birinci ekonomik faaliyet hayvancılıktır.Türkiye hayvan

varlığı fazla olan bir ülkedir. Ancak hayvanlarımızın et, süt, yumurta ve yapağı verimleri diğer Avrupa ülkelerinden düşüktür.

2. BULDAN'DA HAYVANCILIK

Buldan'ın büyükbaş hayvan varlığı %96,5'i kültür ırkı, %3,5'i kültür melezi büyükbaşlardan, küçükbaş hayvan varlığının %55,2'si koyun, %44,8'ine keçiden oluşmaktadır.

İlçemizde 5 adet tavukçuluk işletmesi mevcuttur. Bunların kapasitesi de toplam 180.000 adettir. %100 kapasite ile çalışmaktadırlar. İlçemiz kanatlı yetiştiriciliği yönünden gelişime açıktır.

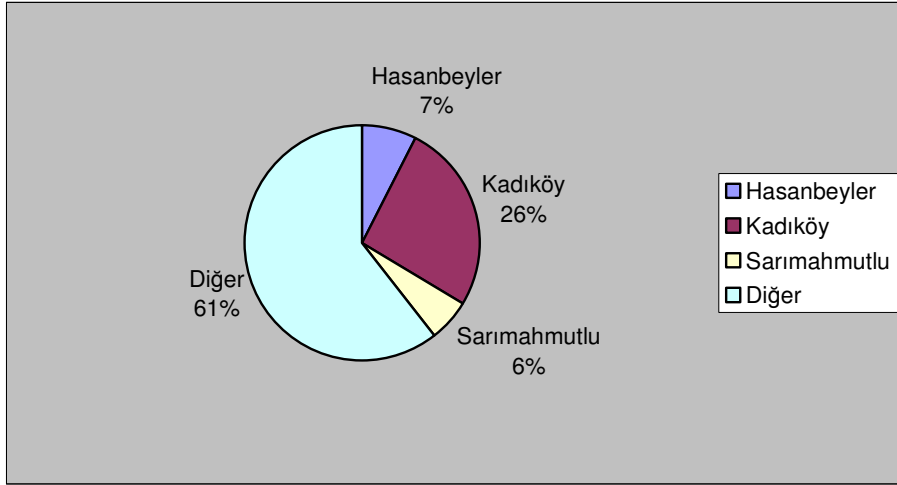
İlçemiz arıcılık yönünden gelişme gösteren bir ilçedir. İlçemizin toplam 607 adet kovanı bulunmaktadır.

İlçemizde Bağcılık ve Meyvecilik yönünden gelişmiş durumdadır. Sadece hayvancılık yapan işletme sayısı çok az olup, hayvancılık tarımın bir yan kolu olarak görünmektedir.

2.1 BULDANDA BÜYÜKBAŞ YETİŞTİRİCİLİĞİ

Buldan ilçesi Büyükbaş hayvan sayısı bakımından ilimizin %3'lük payına sahiptir. İlçemizde büyükbaş hayvan varlığı 4279 adet olup, bunlardan %90'ı hostein, %8 Montofon; %1 Simental Melezi ve %1 yerli ırk mevcuttur. İlçemizde Büyükbaş hayvan yetiştiriciliğinin %26'sını Kadıköy köyü, %7'sini Hasanbeyler Köyü, %6'ini Sarımahmutlu köyü ve %6'sını Karaköyde yetiştirilmektedir. (Şekil-1)

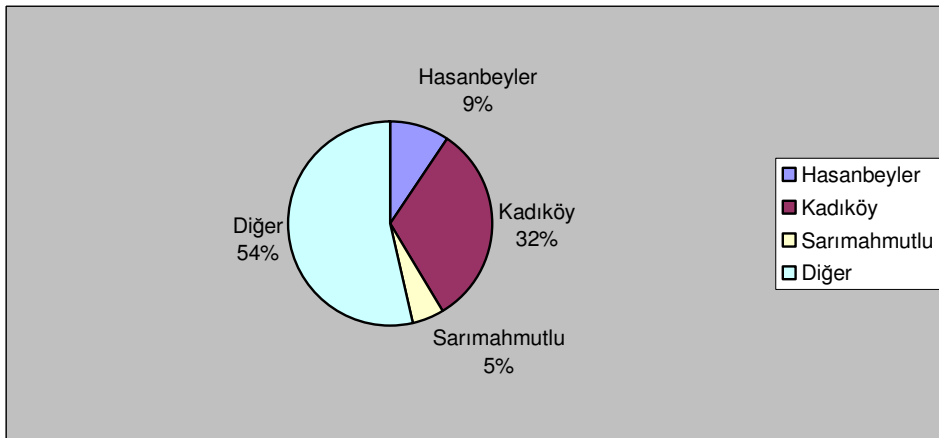
Şekil 1: Buldan'daki Büyükbaş Hayvan Sayılarının Köylere Göre Dağılımı

Büyükbaş Hayvan Yetiştiriciliğinde 1209 işletme faaliyet göstermekte %33'ü 6-10 Baş grubunda yer almakta ve bu oran İl oranın üzerindedir.(Çizelge-1)

	1-5 Baş		6-10 Baş		11-15 Baş		16 baş +		Toplam	
	Adet	%	Adet	%	Adet	%	Adet	%	Adet	%
Denizli	25.505	77	5.250	15,8	1306	3	1022	3	33.083	100
Buldun	724	59	400	33	50	4	35	2,8	1209	100

İlçemizde günlük süt verimi 27.000 Litre olup,12.000 Litresi mandralar tarafından toplanmakta ve 15.000 Litresi ise üreticilerimizin günlük ihtiyacı olarak tüketilmektedir. Süt üretiminin %32'ini Kadıköy köyünden , %9,3'ünü Hasanbeyler köyünden elde dilmektedir. (çizelge 1)

İlçemizde Günlük olarak firmalar tarafından toplanan sütler 2,5 tonluk 4 adet süt soğutma tanklarında muhafaza edilmektedir.

Şekil 2: Buldan'daki Süt Üretim Miktarlarının Köylere Göre Dağılımı

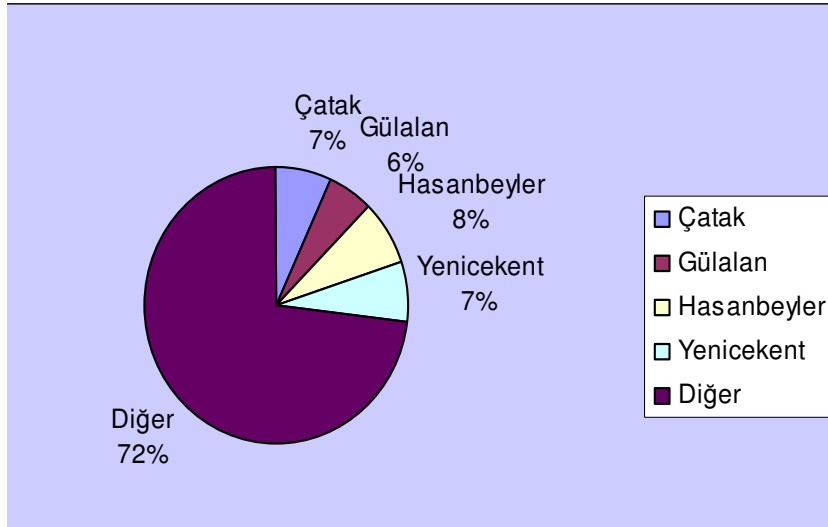
Hayvancılık sektöründe işletmelerde maliyeti oluşturan masraf unsurlarından şüphesiz en önemlisi yemdir. Bu itibarla hayvansal üretim maliyetlerini düşürmek ve yem ihtiyacının bol, kaliteli ve ucuz olarak temin edilmesi için çayır-mera ıslah çalışmaları yanında, yem bitkileri üretimine gereken önem verilmektedir. İlçemizde yem bitkisi ekilişleri her yıl artış göstermektedir. Yem Bitkisinin yıllara göre üretimi çizelge 2’de verilmiştir.

	2004	2005	2006
Yem Bitkisi Üretimi(Ha.)	180	354	552

2.2 BULDANDA KÜÇÜKBAŞ YETİŞTİRİCİLİĞİ

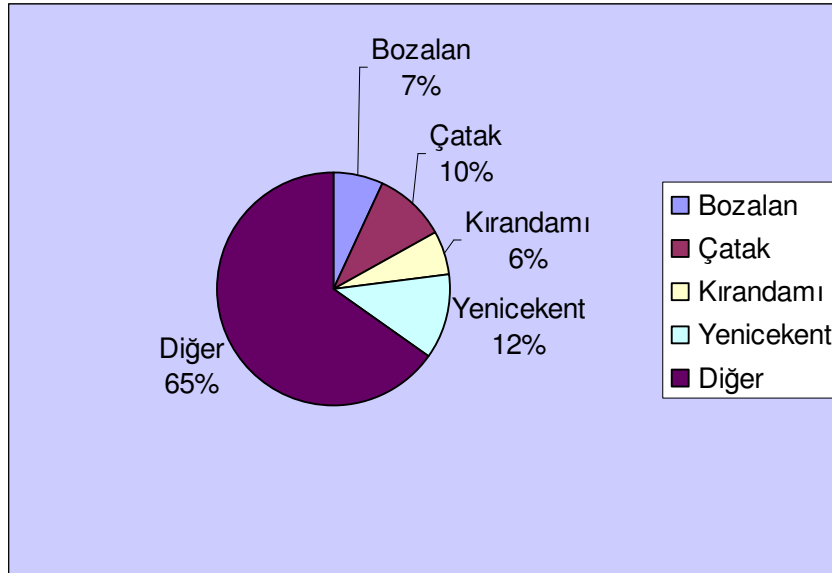
İlçemiz Küçükbaş hayvan sayısı olarak ilimizin % 3’lük payına sahiptir. Yetiştiriciliği yapılan yerli ırk koyunlar Dağlıç, İvesi ve sakız melezidir. İlçemizde toplam 8000 adet koyun olup, %7,5’ini Hasanbeyler köyünde, %7’si Yenicekent kasabası ve Çatak köyünde yetiştirilmektedir.

Şekil-3: Buldan’daki Koyun sayılarının Köylere Göre Dağılımı

Keçi ırkı olarak kıl keçisi yetiştiriciliği yapılmaktadır.6500 adet keçi yetiştirilmektedir. Bunlardan %12'si Yenicekent kasabasında,% 10'u Çatak Köyünde yetiştirilmektedir.(Çizelge 2)

2.3 BULDAN'DA KANATLI YETİŞTİRİCİLİĞİ

Tavukçuluk, tarıma uygun olmayan arazileri kullanılabilmesi, fazla işgücü gerektirmemesi ve üreticilerin teknik olanaklardan ileri derecede yararlanabilmesi gibi nedenlerle önemli bir üretim dalı ve ekonomik bir faaliyet olarak tercih edilmektedir. İlçemizde 5 adet tavukçuluk işletmesi vardır. Kapasiteleri toplam 180.000 adet olup, şu anda %100 kapasitede çalışmaktadır. Bu işletmeler elde ettikleri ürünleri sözleşmeli oldukları entegre işletmelere vermektedirler.

Ülkemizde beyaz et tüketiminin artması, fazla iş gücü gerektirmemesi ve bölgemizde de tavukçuluk işletmelerinin artış göstermesi, ilçemizin de bu sektörde gelişme göstereceğine inanmaktayız.

2.4 BULDAN'DA ARICILIK

Türkiye'nin ekolojik ve sosyo-ekonomik yapısı gereği, ülkemizin her yerinde arıcılık yapılabilirken sırasıyla Ege, Karadeniz ve Akdeniz Bölgeleri gerek kovan varlığı gerekse üretim payı bakımından arıcılık için en önemli bölgelerimizdir. Türkiye bal üretiminin yaklaşık yarısı bu üç bölgemizde gerçekleşmektedir.

İlçemizde İtalya ve Anadolu Cinsi arı ırkları yetiştirilmekte ve 607 adet kovan bulunmaktadır. Bunlardan yılda 17.000.kg bal alınmaktadır. Arıcılık ilçemizde %49,4'ü Alandız ve Kurudere ve Yeniçam köylerinde yetiştirilmektedir. Bu köylerde meyveciliğin gelişmiş olması ve ayrıca kestane ve çam ağaçları da bolca bulunması bu

köylerimizde arıcılık yapılmasını artırmıştır.. Ayrıca Bombus arılarında seralarda döllemede kullanılmaktadır

BULDAN HAYVANCILIĞININ SORUNLARI VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

1-İlçemizde 4279 Büyükbaş,14.500 küçükbaş hayvanın ihtiyacı olan 25.000.ton kalitede kaba yem ihtiyacını karşılamak amacıyla 552 ha. alanda yem bitkileri ekimi yapılmakta , 346 ha. Çayır mera arazisinden yararlanılmakta ve toplam 10.000 ton kaba yem üretilmektedir.Ancak 15.248 ton kaliteli kaba yem açığı bulunmaktadır.kaliteli kaba yem açığının kapatılması için ileri dönemlerde yem bitkilerinin ekiliş alanlarının artırılması ve mera ıslah çalışmalarının yapılması ile bu açığın kapatılması çalışılacaktır.

2-İlçemizde hayvancılık işletmelerinde sürü büyüklükleri,barınak şartları hijyen süt sağım üniteleri ve bakım ve besleme yetersiz olup,üretilen ürünlerin pazarlanmasında da büyük sorunlarla karşılaşmaktadır.İlçemizde Özel İdare Müdürlüğüne ait Kadıköy köyünde 2,5 tonluk iki adet süt toplama tankları mevcuttur.Ayrıca çeşitli köylerimizde özel şirketlere ait süt toplama tankları mevcuttur.Mevcut olan süt toplama ve soğutma tankları yetersiz olup,hayvancılığımızın yoğun olduğu çeşitli köylerimize 5 adet ek soğutma tankı kurulursa ihtiyaca cevap verileceği düşünülmektedir.Üreticilerimize ayrıca belirli dönemlerde süt sığırcılığının bakım ve beslenmesi konusunda eğitim çalışması da verilmektedir.

3-İlçemizde mevcut hayvancılık işletmelerinin yapısı,iller arasındaki kontrolsüz hayvan hareketleri nedeniyle zaman zaman adi ve salgın hayvan hastalıkları görülmekte;ayrıca beslenme yetersizliklerine bağlı olarak damızlık üretiminde et,süt ve döl veriminde kayıplar oluşmaktadır.İlçemizde adi ve salgın hastalığının önüne geçilebilmesi için İlçe müdürlüğümüzün eleman sıkıntısının giderilmesi gerekmekte ve ayrıca reçetesiz ,ruhsatsız ve biyolojik madde kullanımının engellenmesi amacıyla eğitim çalışması devam ettirilmektedir.

4-İlçemizde çiftçi örgütlerinin yapısal ve yönetsel sorunları mevcuttur.Tarımsal amaçlı kooperatifler örgütlenmeleri istenilen düzeyde olmadığından üretilen ürünler değer fiyattan satılamamakta,girdiler ise ucuza mal edilememektedir.Bunun için köylerimizde kooperatif bilincini artırmak için çeşitli eğitim çalışmaları yapılmakta ve bu sene 3 köylerinde yeni kooperatif kurulması da sağlanmıştır.

SONUÇ VE DEĞERLENDİRME

Ülkemizde artan nüfusun meydana getirdiği talep ve yükselen sosyo-ekonomik refah düzeyi hayvansal protein üretiminin artırılmasını gerekli kılmaktadır. Aynı zamanda dış pazar potansiyelinin de bulunması hayvancılığın önemini daha da artırmaktadır. Ancak İlçemizde hayvancılığında büyük işletmelerin az olması ve tarım ile birlikte yapılması, yem fiyatları ile ürün fiyatları arasındaki dengesizlik, hastalıklarla mücadelenin yetersizliği, pazarlama zincirinin uzunluğu ile örgütlenmenin eksiklik hayvansal üretim potansiyelini yeterince değerlendirilmesine olanak vermemektedir.

İşletmelerin ihtisaslaşması ve hayvansal üretimde ihtisaslaşmış işletmelerin sayısal büyüklüğünün yükseltilmesi için kooperatif kurma ve bu kooperatifleri destekleme çalışmaları; daha fazla üretim, daha yüksek verim için sürdürülmektedir.

İlçemizdeki hayvancılık sektöründe işletmelerde maliyeti oluşturan masraf unsurlarından şüphesiz en önemlisi yemdir. Buldan genel tarım alanlarının ancak %2'sinde yem bitkileri üretimi yapılmakta yem bitkileri açığı çevre illerden gelen yemler ile kapatılmaktadır. Ayrıca, çayır ve meralık alanlar da %0.66 gibi düşük bir yer tutmasına rağmen hayvancılık büyük ölçüde meralara bağlı olarak yapılmaktadır. Bu itibarla hayvansal üretim maliyetlerini düşürmede, verimli çalışmada önemli rol oynayan yem ihtiyacının bol, kaliteli ve ucuz olarak temin edilmesi için çayır-mera ıslah çalışmaları yanında, yem bitkileri üretimine gereken önem verilmektedir.

Ülkemiz de son yıllarda beyaz et tüketiminin kırmızı et tüketimini önüne geçmesi, bu sektörün hızla gelişmesine neden olmuştur. Bunun sonucunda Ülkemizde kanatlı sektörünün hızla gelişmesine neden olmuştur. İlçemiz de bu gelişimden etkilenmiştir. İlçemizde kanatlı yetiştiriciliği sözleşmeli üretim modeli şeklinde yapılmaktadır. Bu üretimde entegre tavukçuluk işletmeleri üreticilere civciv, yem ve veterinerlik hizmetleri vermekte sonrada 40-45 gün içerisinde kesime uygun hale gelen hayvanları kamyonlarla aldırarak modern tesislerde veteriner Hekimler kontrolünde kestirmektedir. Parçalama ve paketleme işlemleri sonrasında soğuk hava depolarında muhafaza edilen ürünlerde soğuk zincir korunarak marketlere lokantalara ulaştırılmaktadır. Materyal ve Pazarlama vb. sorunların olmayışı bu şekildeki yetiştiricilik üreticilerimize cazip gelmektedir.

Arıcılıkta ilçemizde gelişme gösteren hayvancılık dallarından olmakta,607 adet kovanımız bulunmakta kovan başına 20-35 kg. bal alınmakta ve arıcılık yaygınlaştırılmaktadır.

KAYNAKLAR

- Anonim, 2005. İstatistiki Veriler. Buldan İlçe Tarım Müdürlüğü İstatistik kayıtları. Buldan, Denizli, 2005.
- Anonim, 2005. İstatistiki Veriler. Buldan İlçe Tarım Müdürlüğü Brifing dosyası. Buldan, Denizli, 2005
- Anonim, 2005. İstatistiki veriler Buldan Belediyesi kayıtları,Buldan, Denizli, 2005.
- Anonim, 2005. İstatistiki Veriler. Buldan Kaymakamlığı Brifing dosyası. Buldan, Denizli, 2005
- Anonim, 2005. İstatistiki Veriler. Denizli Tarım İl Müdürlüğü Proje İstatistik Şube Müdürlüğü istatistiki kayıtları, Denizli, 2005.
- Anonim, 2005. İstatistiki Veriler. Denizli Tarım İl Müdürlüğü Hayvan Sağlığı Müdürlüğü istatistiki kayıtları
- Sönmez,R.,Kaymakçı M.,1992.Koyun Yetiştiriciliği.İstanbul
- Türkiyedeki tavukçuluk işletmelerinin genel durumu Tavukçuluk araştırma enstitüsü Ankara
- Arıcılığın Tarihçesi Ve Gelişimi Tarım Bakanlığı